

Läsnäolijat: Juuso-Ville Gustafsson (sihteeri), Markku Roinila, Janne Vanhanen (alustaja), Kaarina Pitkänen-Heikkilä, Sakari Vaelma, Aino Kukkonen

Kokous alkoi Janne Vanhasen alustuksella kritiikin käsitteestä. Vanhanen esitteli aluksi kritiikin käsitehistoriaa, termin yleistä ja erityistä merkitystä sekä sitä, miten englannin ja ranskan kielen kritiikki-sanojen merkitys sisältää sekä yleisen että erityisen ulottuvuudet. Tämän jälkeen Vanhanen käsitteli taidekritiikin subjektiivista ja objektiivista ulottuvuutta sekä taidekritiikin taustatekijöitä. Lopuksi käytiin läpi taidekritiikin historiaa, jossa kriitikin kannalta keskeisiksi hahmoiksi nousivat Giorgio Vassari ja Denis Diderot. Vanhasen mukaan Vassaria voidaan pitää ensimmäisenä varsinaisena taidekriitikkona teoksellaan *Taitelijaelämäkertoja* (1550), koska siinä on aistittavissa jo jonkinlainen arvostelun ulottuvuus. Toiseksi keskeiseksi hahmoksi kritiikin historiassa Vanhanen nosti Denis Diderot'n (1718-1787), joka esitti kritiikeilleen perusteluja ja toi ensimmäisenä esiin näkemystensä subjektiivisen ja erehtyvän luonteen.

Kritiikki-termi herätti kokonaisuudessaan paljon keskustelua. Kokouksessa keskusteltiin mm. kritiikin luonteesta ja merkityksestä, sen subjektiivisesta ja objektiivisesta ulottuvuudesta sekä kritiikin vaikutuksesta ja nykytilasta.

Keskustelu alkoi impressionistisen kritiikin pohtimisella. Erityisesti keskusteltiin impressionistisen kritiikin ajoittamisesta. Tämän jälkeen keskusteltiin kritiikin subjektiivisesta ja objektiivisesta luonteesta. Markku Roinila käytti subjektiivisen kritiikin esimerkkinä levyarvosteluita. Aino Kukkonen toi esiin kritiikin objektiivisen ulottuvuuden pohtimalla kriitikon roolia yleisen lukijankunnan edustajana. Tässä yhteydessä keskusteltiin myös yleisemmin kritiikin roolista, merkityksestä ja näkyvyydestä. Keskeiseksi huomioksi nousi, miten lukijakunta määrittää kriitikon tekstiä ja miten kritiikille varattu palstatila määrittää kritiikin luonnetta ja osia. Keskustelijat toivat esiin myös sen, miten kritiikkeille varattu tila sanomalehdissä on vähentynyt. Nykyään lehdissä julkaistut kritiikit eivät välttämättä arvota teosta tai näyttelyä, vaan tyytyvät ainoastaan kuvaamaan ja kommentoimaan arvostelun kohdetta, ts. nykykritiikit jättävät arvioinnin tekemättä ja tyytyvät usein vain kuvailemaan näyttelyä tai esitystä yleisellä tasolla. Tässä yhteydessä Aino Kukkonen kertoi toimintansa jo lopettaaneesta kritiikki-portaalista, jonne oli koottu eri lehtien kritiikkejä. Keskusteluissa nousi esiin myös kritiikin merkitys Suomessa. Suomessa taidenäyttelyiden tai teatteriesitysten suosio ja mahdollinen taloudellinen menestyminen ovat poikkeuksellisen riippuvaisia onnistuneesta kritiikistä.

Keskustelu siirtyi tämän jälkeen itse kritiikin luonteeseen. Vanhasen mukaan kritiikki jaetaan yleisesti kolmeen osaan: kuvaukseen, tulkintaan ja arvottamiseen. Juuso-Ville Gustafsson tiedusteli tässä yhteydessä analyysin roolia kritiikissä. Vanhasen mukaan analyysi on keskeinen osa kritiikkiä ja se voitaisiin sijoittaa tulkintaan. Vanhanen nosti tässä yhteydessä esiin Martta Heikkilän toimittaman *Taidekritiikin perusteet*-teoksen keskeiseksi kritiikkiä käsitteleväksi suomenkieliseksi nykylähteeksi. Vanhanen esitteli tässä yhteydessä myös omaa kritiikin määritelmäehdotustaan.

Kaarina Pitkänen-Heikkinen kommentoi Vanhasen ehdotusta ja tiedusteli aikooko Vanhanen määritellä määritelmässä esiintyneen taideteoksen käsitteen termipankkiin. Vanhanen kertoi, että määritelmä on tarkoitus tehdä, mutta totesi heti perään, ettei hän vielä ole päättänyt, miten hän määritelmän aikoo tehdä. Yhdeksi määrittelytavaksi hän mainitsi taideteoksen määrittelemisen erilaisten taideteorioiden kautta.

Vanhasen ehdotukseen perustuen Kaarina Pitkänen-Heikkilä ehdotti seuraavanlaista määritelmää: **kritiikki on taideteoksen perusteltu arvio**. Vanhanen piti ehdotuksesta ja totesi sen olevan oikein sopiva. Pitkänen-Heikkilä pohti myös sitä, tulisiko määritelmässä myös huomioida itse kriitikko. Tämä herätti keskustelun siitä, kuka on kriitikko ja mistä kriitikon arvovalta muodostuu. Tämä kysymys jätettiin keskustelusta huolimatta avoimeksi. Kokouksen lopussa keskusteltiin vielä lyhyesti termin lähi- ja yläkäsitteistä, joita ovat mm. kriitikko, taideteos, kuvailu, tulkinta, analyysi ja kritiikin eri lajit.